

[Ministeren for offentlige arbejder.]

lige motorveje til så forfærdelig mange forskellige lokaliteter, og trafikken på motorvejen kommer fra eller skal videre ad det øvrige vejnet. Motorvejen i Jylland kan derfor kun ses som et led i vejplanlægningen for hele Jylland. Langt de fleste opgaver for fjerntrafikken i Jylland må under alle omstændigheder løses af det almindelige hovedlandevejsnet, som nu for den ganske overvejende del er bestemt ved klassificeringen i henhold til vejbestyrelseslovens § 7. At dette net så igen må suppleres med tilfredsstillende landeveje, vigtige bygader og mere lokale kommuneveje, er et forhold, jeg næppe behøver at komme nærmere ind på. I ministeriets overvejelser er der, som det vil fremgå af bemærkningerne, lagt overordentlig megen vægt på, at vejplanerne må tilsikre hele det jyske område tilfredsstillende forbindelser for fjerntrafikken.

Til slut skal jeg igen vende tilbage til økonomien. Vi er inde i en periode — det er erkendt fra alle sider — hvor udviklingen stiller overordentlige krav til store investeringer, ikke alene til trafikformål, men også i mange andre henseender. Vi må derfor i vejudbygningen søge bedst muligt at forene kravene til de på kort sigt nødvendige forbedringer med hensyntagen til den noget fjernere fremtid. Det vil vise sig særdeles uøkonomisk ikke at tage hensyn til begge forhold. Vi kan derfor ikke tillade os at bygge en motorvej, som kun i en fjernere fremtid vil få den tilstrækkelige trafik — hvis man nu kunne påvise en sådan linje — mens vi samtidig må afse beløb af samme størrelsesorden på den i dag mest trafikerede nord-sydgående forbindelse, A 10. Det vil efter min opfattelse heller ikke være rigtigt at nøjes med en sådan udbygning af A 10 til større kapacitet. Det vil hverken i trafikal eller sikkerhedsmæssig henseende kunne blive en tilfredsstillende løsning, og vi skyder dermed unødigt den effektive forbedring af trafikforholdene, som en motorvej indebærer, langt ud i uvis fremtid.

Jeg vil gerne fremhæve en anden, man kan også sige økonomisk betragtning, som man fra ministeriets side må lægge vægt på, nemlig den, at hvis man nu beslutter sig til anlæg af en motorvej med en bekostning af mange hundrede mill. kr., så må denne vej placeres således, at så mange trafikanter

som muligt kommer til at nyde godt af motorvejens særlige trafikale og sikkerhedsmæssige fordele.

Som omtalt er det først og fremmest en bemyndigelse til projektering i en vis hovedlinje, der nu søges, ikke til selve anlægget af vejen. Det er klart, at denne videre tekniske behandling, hvorunder der naturligvis også vil blive forhandlet med de lokale myndigheder, fredningsautoriteterne m. m., vil kunne medføre visse ændringer, men disse vil der i så fald blive lejlighed for folketinget til at bedømme, når der fremsættes lovforslag om anlæg af de forskellige strækninger af motorvejen.

I overensstemmelse med bestemmelserne i hovedlandevejsloven har forslaget været forelagt vejnævnet. Et flertal af nævnets medlemmer kunne anbefale forslaget, medens den ene af Købstadforeningens repræsentanter i nævnet ikke kunne anbefale lovforslagets fremsættelse, idet han måtte henholde sig til den som bilag 4 til lovforslaget optrykte henvendelse af april 1964 til regering og folketing. Et medlem fandt som medlem af folketinget ikke at burde tage stilling til forslaget ved behandlingen i nævnet.

Idet jeg i øvrigt skal tillade mig at henviser til de udførlige bemærkninger, der også indeholder redegørelse for de med de lokale myndigheder i området og andre førte forhandlinger, skal jeg anbefale lovforslaget til tingets velvillige behandling. Så vidt jeg ved, tog det i forrige århundrede omtrent 17 år, inden de forskellige forslag om den jyske længdebane var endeligt behandlet i rigsdagen. Jeg håber, at behandlingen nu i dette høje ting trods de divergerende anskuelser, der har været fremsat om denne sag, vil kunne få et noget hurtigere forløb; vigtige grunde taler, som jeg allerede har nævnt, derfor.

Formanden: Uden for dagsordenen giver jeg ordet til det ærede medlem hr. Knud Bro, for at han som ordfører for forslagsstillerne kan fremsætte et den 2. d. m. anmeldt forslag til folketingsbeslutning.

Ordføreren for forslagsstillerne (Knud Bro): Hermed har jeg den ære for det høje folketing at fremsætte forslag til folketingsbeslutning om en nærmere kontakt mellem

[Knud Bro.]

folketingets medlemmer og den videnskabelige forskning.

Betingelserne for et politisk arbejde har i stadig stigende grad ændret sig, således at man kan sige, at det ikke, således som det måske kunne være tilfældet i gamle dage, er muligt for det enkelte medlem at sætte sig ind i hver enkelt af de sager, som lægges frem for folketinget. Det er ganske nødvendigt, at folkestyret allierer sig med eksperter, hvis kunnen vi kan trække på, når der skal lægges et materiale frem for folketinget. Af dette materiales kvalitet afhænger i høj grad muligheden for at træffe en fornuftig beslutning. Hvis folketinget ikke har en sådan alliance med eksperterne, så kan det tænkes, at vi ender med at blive en eksklusiv diskussionsklub.

Det ligger i selve folkestyrets form, at folketinget må passe dagen og vejen, men det ligger også i folketingets arbejdsform, at vi somme tider kan blive lidt for kortsigtede i vor effektivitet. Jeg tror, vi ved en alliance med videnskaben vil kunne få viden og fremsyn, som i allerhøjeste grad er tiltrængt i dagens politik. Mange husker endnu, hvad der skete, da Niels Bohr henvendte sig til en kreds af politikere om atombombeproblemet, hvilket kortsynet svar han fik. Vi kender også strålingsfareproblemet og ved, hvorledes det har ført på den ene side til letsindigheder og på den anden side til uvidende panik. Således kunne man nævne spørgsmål på spørgsmål, som har optaget os. Ofte har man en fornemmelse af, at vi ikke havde den fornødne baggrund for at tage stilling til dem.

Allerede for 10 år siden henvendte en kreds af danske videnskabsmænd sig derfor til folketinget for at anbefale, at man lavede en fælles komité mellem videnskabsmænd og politikere. Jeg tror ikke, jeg røber hemmeligheder, som ikke må røbes, når jeg siger, at et af de første programpunkter, man dengang havde på dagsordenen, var spørgsmålet om forureningen — et spørgsmål, som vi altså beskæftigede os med her i tinget 10 år efter på det ærede medlem hr. Morten Langes foranledning. Det ville have været en meget stor fordel, om vi kunne være kommet 10 år før. Giftproblemet er et andet af de problemer, vi sidder med nu, og som vel nok kunne have været taget op før.

Forslaget dengang gik ud på, at ethvert medlem af folketinget samt en kreds af omkring 75 videnskabsmænd plus nogle enkelte andre skulle sætte sig sammen og drøfte tingene til gensidig information og oplysning. Det skulle være medlemmer fra alle partier, og det skulle være en egentlig information.

Siden har OECD og Europarådets videnskabelige og kulturelle komité taget dette problem op. Man holdt i 1961 en konference i London mellem videnskabsmænd og parlamentarikere, hvor man besluttede at udvide dette arbejde og gøre det ved at afholde en kongres i Wien i 1964. Organisationskomiteen for denne kongres blev ledet af forhenværende minister Ole Bjørn Kraft, og fra dansk side deltog desuden de ærede medlemmer hr. Frode Jakobsen, frk. Helga Pedersen og hr. Knud Thomsen.

Hvis jeg skulle opsummere konklusionen af den kongres, der blev holdt i Wien i 1964, gør jeg det vist bedst ved at citere den østrigske politiker Karl Czernetz. Med formandens tilladelse vil jeg kort citere, hvad han sagde ved den lejlighed:

„Det parlamentariske demokrati er i dag i stor fare, hvis parlamenterne ikke får indflydelse på udformningen af den videnskabelige politik, men denne alene bliver fastsat af videnskabsmændene og regeringerne.“

Man vedtog som konklusion af kongressen, at det var nødvendigt, at man rundt omkring i landene skabte fælles komiteer mellem videnskabsmænd og parlamentarikere, og man henstillede til lande, der ikke havde sådanne komiteer, at overveje skabelsen deraf.

I England har man allerede tidligere løst dette problem. Så tidligt som i 1939 nedsatte man en komité mellem parlamentarikere og videnskabsmænd. I 1959 fik man i Sverige „Sällskapet riksdagsmän och forskare“, kaldet RIFO, som tæller 175 rigsdagsmænd og 140 forskere. Det er naturligvis i første række forskningsinteresserede parlamentarikere og videnskabsmænd repræsenterende forskningen inden for jordbrug, medicin, naturvidenskab og teknik. Denne RIFO-komité har taget en lang række spørgsmål op, og når man forsker i det svenske, får man det indtryk, at det absolut har været en succes. Hvad regeringens eks-

[Knuud Bro.]

pertkomiteer og udvalg har været for regeringens planlægning, har RIFO været for det enkelte rigsdagsmedlem i Sverige. Jeg peger også på, at formanden er den socialdemokratiske fru Sjövall, der skulle have de bedste muligheder for information, men hun er den første til at sige, at dette er noget ganske afgørende. Nu har vi fået en indbydelse til på Nordisk Råds plan at mødes i Helsingfors om dette problem. Jeg håber, vi er nået et skridt videre, når vi mødes dér.

Hvis jeg kort skulle nævne, hvilke fordele man vil have af en sådan fælleskomité mellem videnskabsmænd og parlamentarikere, skal det først være den information, tinget ville få herigennem. Vi ved alle, at videnskabens resultater samles i fagskrifter og andre steder, hvor vi på grund af tidmangel og ofte på grund af sproglige mangler ikke er i stand til at følge de resultater, der er nået. Vi ved også, at mange af oplysningerne slet ikke kommer til os, fordi vi ikke kender spørgsmålene. Det er ganske givet, at en sådan komité mellem disse høje ting og måske 100 videnskabsmænd, eller hvor meget det skal ende i, vil give os en information, som både vil være af betydning på lang sigt og aktuelt vil kunne tage spørgsmål op, som brænder på her i tinget.

Det er afgørende for os, at denne komité selv bestemmer, hvilken virksomhed den ønsker at øve. Det er helt afgørende, at tinget får en orientering, som det selv leder, og at det selv er med til at stille spørgsmål. Det er jo ikke meningen, at denne orientering skal være knyttet til øjeblikkelige planer, og folketinget må være ganske sikker på, at der ikke ligger en pression i det, der sker her; vi vil end ikke acceptere, at der kunne ligge en mistanke i, at orienteringen er bundet til bestemte projekter, som vi eventuelt ikke kunne ønske fremmet. Vi husker — af nogle af de ældre herinde har jeg fået det berettet — da det ærede medlem hr. Aksel Larsen sammen med nogle amerikanske forskere havde fundet radioaktivitet i dansk ost, og den forvirring, det skabte. Den kunne muligvis være undgået, hvis man havde haft en nøjere kontakt.

Jeg lægger også vægt på, at denne information skal være bred og dække de aspekter,

der ligger på det enkelte område; eventuelt gennem benyttelse af 2-3 foredragsholdere, og jeg understreger det helt afgørende i, at en meget bred kreds af videnskabsmænd, fra yngre og frem til dem, der sidder på de ledende poster, får adgang til at komme til stede og føre synspunkter, som måske kan være nye, ind i debatten.

Folketinget vil endvidere med en sådan komité som hjælper kunne nedsætte studiekredse til undersøgelse af spørgsmål, som folketinget stiller. Jeg peger også på, at den personlige kontakt i en sådan fælleskomité vil være helt afgørende for vort arbejde herinde. Videnskabsmænd, som ikke sidder i ledende organisatoriske stillinger, vil kunne få deres synspunkter frem, og folketinget vil være trygt ved at kunne stille spørgsmål om og bede om uddybning af de enkelte områder.

Hvis jeg må gøre en bemærkning i forbindelse med det økonomiske råd, hvis skabelse jeg selv i sin tid var interesseret i, skal det være dette, at jeg tror, at mange af de vanskeligheder, dette råd har haft her i tinget, ville være undgået, hvis man havde haft en sådan personlig kontakt nedlagt i det, vi her foreslår. Vi har jo somme tider en fornemmelse af, at det økonomiske råd er en planet, der svæver rundt temmelig langt fra dette ting, og som en gang imellem lader nådens lys skinne så det ene sted og så det andet sted i salen. Videnskabsmændene på deres side må forstå folketingets arbejde, forstå en sammenhængende politik og forstå, at også videnskaben må stille sig op i køen, i dét, vi kalder prioriteringen.

Som tillægsgevinst har vi mulighed for at opnå, som man har gjort det i andre lande, at videnskaben indbyrdes får en kontakt gennem det arbejde, der øves her. Jeg er overbevist om, at det forslag, nogle af os nu fremsætter, vil medføre, at grupperne mere sagligt vil kunne tage fat på forskningens problemer, og jeg er sikker på, at enkeltmedlemmer vil blive inspireret til at stille forslag, som kan være af betydning også for landet og for dets fremtid. Men jeg understreger, at dette under ingen omstændigheder må blive en klub til fremme af bestemte interesser; det er ikke en presionsgruppe, man er ved at tilrettelægge her.

Vi ved alle — det behøver ingen at minde om — hvor afgørende forskningen er for

[Knud Bro.]

fremtiden, både for den økonomiske udvikling, for erhvervslivet og for samfundsudviklingen. Det er meget væsentligt nu og fremover, at vi forstår videnskabens sprog og kan tale med den på et sprog, som begge parter er i stand til at tolke. De spørgsmål, der i første række skal stilles, er: hvad koster forskningen, og hvilken rækkefølge skal den gennemføres i? Jeg tror, man kan sige det således, at det ekspertvælde, som vi alle frygter, kun kan fordrives med flere eksperter, men vel at mærke ved en fornuftig brug af dem.

Jeg vil gerne slutte disse betragtninger med at sige, at der har været så mange fædre til det barn, jeg her forhåbentlig holder over dåben i dag, at jeg kan håbe på bistand fra alle sider. Til gengæld skal jeg så forpligte mig til at modvirke, at nogen senere rejser en paternitetssag.

Forslaget lyder således:

„Forslag til folketingsbeslutning om en nærmere kontakt mellem folketingets medlemmer og den videnskabelige forskning.

Folketinget nedsætter et udvalg på 17 medlemmer til at tilvejebringe en nærmere kontakt mellem folketingets medlemmer og repræsentanter for den videnskabelige forskning efter følgende retningslinjer:

1) Udvalget nedsætter et arbejdsudvalg bestående af folketingsmedlemmer og repræsentanter for den videnskabelige forskning til at formidle og tilrettelægge kontaktvirksomhed.

2) Folketingssekretariatet fungerer som sekretariat for arbejdsudvalget.

3) Ethvert medlem af folketinget skal have adgang til at deltage i kontaktvirksomheden, hvori endvidere deltager videnskabelige forskere knyttet til universiteterne, de højere læreanstalter, akademiet for de tekniske videnskaber og andre videnskabelige institutioner.

4) Kontakten etableres ved afholdelse af møder, konferencer, ekskursioner og anden informativ virksomhed. Den har alene til formål at tilvejebringe gensidig orientering. Beslutninger af nogen art kan ikke træffes.

Udvalget nyvælges ved begyndelsen af hvert folketingsår og efter folketingsvalg.“

Formanden: Eksemplarer af det nu fremsatte forslag til folketingsbeslutning vil blive omdelt.

Den første sag på dagsordenen var:

Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående forslag til lov om ændring af lov om udbygning af Danmarks tekniske højskole og Danmarks ingeniørakademi.

Valgt blev: *Lysholt Hansen, Dupont, Andreas Hansen, Boye Hansen, Ove Hansen, Lund Jensen, Peter Jørgensen, Orla Møller, Axel Kristensen, Henry Christensen, Foged, Guldberg, Fanger, Knud Thomsen, Weikop, Helveg Petersen og Morten Lange.*

Den næste sag på dagsordenen var:

Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående:

Forslag til lov om ændringer i lov om det kommunale skolevæsenes styrelse og tilsyn

og

forslag til lov om ændringer i lov om lønninger m. m. til folkeskolens lærere.

Valgt blev: *Dupont, Lysholt Hansen, Chr. Hougaard, Kolbjørn, Axel Ivan Pedersen, Astrid Skjoldbo, Kaj Rasmussen, Karl Max Rasmussen, Poul Hartling, Robert Christensen, Diderichsen, Holger Hansen, Langkilde, Edv. Jensen, Knud Østergaard, Helveg Petersen og Sigsgaard.*

Formanden: Jeg skal lade den næste sag, valg af 1 medlem til ligningsrådet (i stedet for fhv. landstingsmand Alfred Kristensen), udgå af dagsordenen, da der endnu ikke foreligger indstilling fra vedkommende gruppe.

Den næste sag på dagsordenen var:

Tredje behandling af forslag til lov om fragtaftaler ved international vejtransport.

(Anden behandling af lovforslaget (nr. 58) findes i tidenden sp. 3120).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslaget sattes til forhandling.